

Valtuutetun valtuustoaloite

Aloitteen tekijä (valtuutetun nimi / valtuustoryhmä)

Sari Huuskonen / Kesk., Kaisa Louet/Kesk. Tapani Ervasti/Kesk, Miina-Anniina Heiskanen/ SDP. Jouni Jussiniemi/Vas.

Aloitteen päivämäärä

14.9.2026

Aloitteen aihe

Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen asumispalvelun säilyminen Utajärvellä

Aloitteen teksti

Tausta ja nykytila

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohteen järjestämissuunnitelmissa) on arvioitu laajasti alueen palvelurakenteita ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamista. Utajärvellä kehitysvammaisten ympärivuorokautista asumispalvelua tarjoaa ryhmäkoti Siirankartano. Yksikkö tarjoaa asukkaalleen turvallisen kodin ja elintärkeää ympärivuorokautista tukea ja hoivaa lähellä heidän omaa tuttua elinympäristöään ja läheisiään. Sen lisäksi Siirankartano tarjoaa ohjausta ja tukea itsenäisesti asuville kehitysvammaisille asukkaalle. Vammaisten palvelujen keskittäminen suurempiin asutuskeskuksiin uhkaa heikentää haavoittuvassa asemassa olevien kuntalaisten perusoikeuksia ja arjen turvallisuutta. Pitkät etäisyydet siirtojen myötä vaikeuttaisivat merkittävästi perheenjäsenten ja läheisten vierailuja, mikä sotii asukkaiden sosiaalista hyvinvointia ja osallisuutta vastaan.

Perustelut säilyttämiselle ja lainsäädännöllinen pohja

1. Uuden vammaispalvelulain (675/2023) mukainen oikeus asumisen tukeen: Uuden vammaispalvelulain 18 §:n mukaan vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus saada sellaista asumisen tukea, joka mahdollistaa itsenäisen elämän ja itsemääräämisoikeuden toteutumisen. Lain tarkoituksena on turvata laadukkaita ja yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut. Siirankartanon asukkailla kyseessä ei ole vain hoitopaikka, vaan lain tarkoittama pysyvä, oma koti. Pakkomuutto pois omalta kotipaikkakunnalta loukkaa vakavasti lain henkeä, joka korostaa palveluiden jatkuvuutta ja yksilön elämänvaiheen huomioimista.

2. YK:n vammaissopimus ja itsemääräämisoikeus: Suomea sitovan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista annetun yleissopimuksen 19 artikla takaa vammaisille henkilöille oikeuden elää itsenäisesti ja osana yhteisöä. Artikla korostaa nimenomaisesti vammaisen henkilön vapautta valita asuinpaikkansa ja se kieltää heidän eristämisensä tai sijoittamisensa tiettyyn asumisjärjestelyyn vastoin heidän tahtoaan.

3. Sosiaalihuoltolain mukainen lähipalveluperiaate: Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 4 §:n mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti kiinnitettävä huomiota asiakkaan etuun sekä palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Palvelut on tuotava lähelle asiakkaita silloin, kun se asiakkaan haavoittuva asema huomioiden on perusteltua. Utajärven yksikkö toteuttaa tätä yhdenvertaisuutta ja alueellista saavutettavuutta.

4. Toiminnan mahdollistaminen ja tilojen korjaustarpeet kunta-yhteistyön kautta: Järjestämissuunnitelman taustalla vaikuttavat säästöpaineeet ja vaatimukset tilojen kunnosta. Yksikön lakkauttaminen ja asukkaiden siirtäminen muualle synnyttää kuitenkin merkittäviä välillisiä kustannuksia ja kuljetustarpeita. Utajärven asumisyksikön pitkäaikainen toiminta ja tilojen käytön mahdollistaminen voidaan turvata parhaiten käynnistämällä neuvottelut Utajärven kunnan kanssa. Selvittämällä ja ratkaisemalla kiinteistön mahdolliset korjaustarpeet yhteistyössä kunnan kanssa voidaan löytää ratkaisuja, jotka turvaavat tilojen lakisääteisen kunnan ja jatkokäytön ilman, että heikennetään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien palveluja.

Aloite-esitys

Me allekirjoittaneet aluevaltuutetut esitämme, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue sitoutuu täyttämään uuden vammaispalvelulain ja YK:n vammaissopimuksen velvoitteet turvaamalla vammaisten tehostetun ja ympärivuorokautisen asumispalvelun säilymisen Utajärvellä.

Esitämme, että hyvinvointialue käynnistää viipymättä neuvottelut Utajärven kunnan kanssa tilojen korjaustarpeista, jotta kiinteistön jatkokäyttö saadaan mahdollistettua ja turvattua. Toiminta ja sen tarjoamat asiakaspaikat on suojattava järjestämissuunnitelman supistustoimenpiteiltä ja yksikön kehittämistä jatkettava kiinteänä osana eteläisen alueen vammaispalveluja siten, että tilojen kunto, taloudellinen kestävyys ja inhimillinen hoiva kohtaavat.

Vastine valtuustoaloitteeseen

Lausunto/vastine aloitteeseen

Päiväys

Lausunnon antaja/virka-asema

Liitteet

Tallenna

Tyhjennä